

Wyrok z 10 lipca 2007 r., [SK 50/06](#)
**ZASADY KIEROWANIA OSKARŻONEGO
NA OBSERWACJĘ PSYCHIATRYCZNĄ**

Rodzaj postępowania: skarga konstytucyjna Inicjatorzy: osoby fizyczne	Skład orzekający: 5 sędziów	Zdania odrębne: 0

Przedmiot kontroli	Wzorzec kontroli
Dopuszczalność sądowego skierowania oskarżonego na badanie psychiatryczne połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym, w razie zgłoszenia takiej konieczności przez biegłych psychiatrów [Ustawa z 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego: art. 203 ust. 1]	Zasada demokratycznego państwa prawnego Ochrona godności człowieka Zasada proporcjonalności Wolność jednostki [Konstytucja: art. 2, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 41 ust. 1]
Dopuszczalność przedłużania przez sąd czasu obserwacji „na czas określony”, przekraczający ustawy termin sześciu tygodni [Ustawa jw.: art. 203 ust. 2 w związku z art. 203 ust. 3]	

Metodą ustalenia stanu zdrowia psychicznego w procesie karnym jest powołanie biegłych lekarzy psychiatrów w celu wydania właściwej opinii (por. art. 202 kodeksu postępowania karnego). Ustalenie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego może być konieczne w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości co do jego poczytalności, co z kolei ma wpływ na stwierdzenie samej dopuszczalności pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej (w szczególności, ustalenie niepoczytalności w chwili czynu stanowi okoliczność wyłączającą winę), a także na możliwość uczestniczenia przez oskarżonego w poszczególnych czynnościach procesowych (może to mieć znaczenie z punktu widzenia procesowych gwarancji prawa do obrony).

Niekiedy okoliczności mogą uzasadniać konieczność przeprowadzenia badania psychiatrycznego połączonego z obserwacją w zakładzie leczniczym. Zagadnienia związane z kierowaniem oskarżonego na tego typu badania reguluje art. 203 k.p.k. Zgodnie z tym przepisem: „§ 1. W razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności, badanie psychiatryczne oskarżonego może być połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym. § 2. Orzeka o tym sąd, określając miejsce obserwacji. W postępowaniu przygotowawczym sąd orzeka na wniosek prokuratora. § 3. Obserwacja w zakładzie leczniczym nie powinna trwać dłużej niż 6 tygodni; na wniosek zakładu sąd może przedłużyć ten termin na czas określony, niezbędny do zakończenia obserwacji. O zakończeniu obserwacji biegli niezwłocznie zawiadamiają sąd. § 4. Na postanowienia, o których mowa w § 2 i 3, przysługuje zażalenie”. § 5 omawianego przepisu zawiera upoważnienie dla właściwego ministra do wydania rozporządzenia wykonawczego.

Postępowanie w niniejszej sprawie zostało zainicjowane skargami konstytucyjnymi dwóch osób fizycznych. Skarżący zarzucili, że art. 202 i 203 k.p.k. naruszają konstytucyjne zasady demokratycznego

państwa prawnego (art. 2), ochrony godności człowieka (art. 30), wolności osobistej (art. 41 ust. 1) oraz proporcjonalności w ograniczaniu konstytucyjnych wolności lub praw (art. 31 ust. 3). W skargach konstytucyjnych wskazano w szczególności, że umieszczenie osoby w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym oznacza *de facto* pozbawienie jej wolności na czas trwania obserwacji. W konsekwencji środek ten powinien mieć charakter ostateczny, a jego zastosowanie powinno być możliwe tylko w oparciu o ściśle określone w ustawie kryteria. Przede wszystkim, w opinii skarżących, konieczne jest uwzględnienie rodzaju i wagi przestępstwa zarzucanego osobie kierowanej na obserwację.

Mając na uwadze szczególne wymagania związane z dopuszczalnością wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 79 ust. 1 Konstytucji), Trybunał Konstytucyjny ustalił, że przedmiot merytorycznego rozpoznania mogą stanowić jedynie art. 203 § 1 oraz § 2 w związku z § 3 k.p.k. w zakresie wskazanym w sentencji. Oznaczało to konieczność umorzenia postępowania w pozostałym zakresie (zob. końcowy fragment sentencji i tezę 1).

Na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy o TK Trybunał postanowił wstrzymać na czas postępowania wykonanie postanowień sądowych zarządzających poddanie obu skarżących badaniu połączonemu z obserwacją psychiatryczną. Zakończenie postępowania omawianym wyrokiem spowodowało konieczność uchylecia tych postanowień tymczasowych (zob. końcową część sentencji i tezę 15).

Udział w postępowaniu zakończonym omawianym wyrokiem zgłosił Rzecznik Praw Obywatelskich (zob. art. 51 ust. 2 ustawy o TK oraz tezę 16).

ROZSTRZYGNIECIE

I

1. Art. 203 § 1 k.p.k. w zakresie, w jakim nie stwarza wystarczających gwarancji procesowych zapewniających sądową weryfikację zgłoszonej przez biegłych konieczności połączenia badania psychiatrycznego oskarżonego z obserwacją w zakładzie leczniczym, jest niezgodny z art. 41 ust. 1 w związku z art. 30, art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji.

2. Art. 203 § 2 w związku z art. 203 § 3 k.p.k. w zakresie, w jakim nie wskazuje maksymalnego czasu trwania obserwacji psychiatrycznej w zakładzie leczniczym, jest niezgodny z art. 41 ust. 1 w związku z art. 30, art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji.

II

Trybunał odroczył utratę mocy obowiązującej ww. przepisów o 15 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw.

Ponadto Trybunał postanowił:

- 1) na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK umorzyć postępowanie w pozostałym zakresie ze względu na niedopuszczalność wydania orzeczenia,***
- 2) na podstawie art. 50 ust. 3 ustawy o TK uchylić z dniem wejścia w życie niniejszego wyroku:***
  - a) postanowienie tymczasowe TK z 23 marca 2006 r. w sprawie wstrzymania wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu z 4 stycznia 2006 r. (sygn. akt XXIII K 1718/05),***

b) postanowienie tymczasowe TK z 27 kwietnia 2006 r. w sprawie wstrzymania wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim z 30 listopada 2005 r. (sygn. akt II K 901/05).

GŁÓWNE TEZY UZASADNIENIA

1. W niniejszej sprawie obie skargi konstytucyjne zostały wniesione nie na gruncie postępowań sądowych kwestionujących postanowienia o powołaniu biegłych, lecz na gruncie postępowań, w ramach których kwestionowano postanowienia o skierowaniu na obserwację psychiatryczną do zakładu leczniczego. Adekwatną podstawę prawną wydania tych ostatnich postanowień stanowił art. 203 § 1, 2 i 3 k.p.k., z tym zastrzeżeniem, że w żadnej ze spraw nie doszło do przedłużenia terminu obserwacji, stąd art. 203 § 3 k.p.k. mógł zostać uczyniony przedmiotem skargi konstytucyjnej tylko w zakresie, w jakim wyznacza 6-tygodniowy termin obserwacji.
2. Przepis art. 31 ust. 1 Konstytucji (zasada wolności jednostki) jest dopełnieniem przepisów określających poszczególne wolności konstytucyjne, a zatem ma charakter subsydiarny. Jeżeli więc jakaś dziedzina stosunków nie została objęta szczegółowymi unormowaniami odnoszącymi się do konkretnej wolności, to gwarancję swobody działania jednostki można wyprowadzić właśnie z powołanego przepisu.
3. Prawo do wolności osobistej jest jednym z najważniejszych praw człowieka, warunkującym możliwość korzystania przez niego z innych praw i wolności. Prawo to, jak i inne prawa konstytucyjnie zagwarantowane, może podlegać ograniczeniu wobec osób naruszających prawo, które daje ochronę dobru wspólnemu czy innym wartościom konstytucyjnym. Do podstawowych zadań państwa należy bowiem egzekwowanie prawa, w tym zapewnienie nieuchronności kary dla osób prawo to naruszających.
4. Wolność osobista jednostki nie ma wymiaru absolutnego. Możliwość jej ograniczenia, a nawet całkowitego pozbawienia, dopuszcza art. 41 ust. 1 Konstytucji – o ile nastąpi to „na zasadach i w trybie określonych w ustawie”. Pozostałe przesłanki ustanawiania dopuszczalnych ograniczeń tej wolności wskazuje art. 31 ust. 3 Konstytucji, definiujący ogólne warunki dopuszczalności ograniczeń konstytucyjnych wolności lub praw. Przepis ten wyraża m.in. zasadę proporcjonalności, która wymaga, aby środek stosowany dla osiągnięcia zamierzonego celu był właściwy i niezbędny oraz aby związana z nim ingerencja nie była nadmierna w stosunku do wagi sprawy i do powagi podejrzeń o popełnienie określonego czynu. Ponadto, uregulowania ustawowe, na podstawie których możliwe jest pozbawienie wolności, muszą spełniać najwyższe wymagania co do stopnia precyzji.
5. Godność człowieka (art. 30 Konstytucji) może być rozpatrywana w dwóch płaszczyznach. W pierwszym znaczeniu godność człowieka stanowi wartość transcendentną, pierwotną wobec innych praw i wolności (dla których jest źródłem), przyrodzoną i niezbywalną. Jest immanentną cechą każdej istoty ludzkiej, która ani nie wymaga uprzedniego „zdobycia”, ani też nie może zostać utracona. W tym znaczeniu człowiek zawsze zachowuje godność i żadne zachowania, w tym działania prawodawcy, nie mogą go tej godności pozbawić. W drugim znaczeniu godność człowieka występuje jako „godność osobowa” najbliższa temu, co może być określane prawem osobistości, obejmującym wartości życia psychicznego każdego człowieka oraz te wszystkie wartości, które określają podmiotową pozycję jednostki w społeczeństwie i które składają się, według powszechnej opinii, na szacunek należny każdej osobie. Jedynie godność w tym drugim znaczeniu może być przedmiotem naruszenia.

6. Nie każda forma pozbawienia wolności jednostki jest równoznaczna z naruszeniem jej godności osobowej (art. 30 Konstytucji). Przyjęcie innego stanowiska przeczyłoby treści art. 41 ust. 1 Konstytucji. Godność człowieka może zostać uznana za naruszoną dopiero przez taką formę pozbawienia go wolności, która nie będzie konieczna w demokratycznym państwie dla ochrony jednej z wartości wskazanych w art. 31 ust. 3 Konstytucji.
7. Podstawą powołania biegłych lekarzy psychiatrów w celu ustalenia stanu zdrowia psychicznego oskarżonego są uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności. Badanie stanu zdrowia psychicznego oskarżonego nie powinno stanowić reguły, lecz powinno zawsze wynikać z konkretnych okoliczności, wskazujących na możliwość wystąpienia zaburzeń psychicznych. Można zatem mówić o istnieniu domniemania, że każdy sprawca czynu zabronionego jest osobą zdrową psychicznie, która za swój czyn może odpowiadać karnie. Potrzeba przeprowadzenia badań psychicznych zaistnieje dopiero wówczas, gdy pojawią się uzasadnione okolicznościami wątpliwości co do poczytalności oskarżonego.
8. Jedną z metod badawczych w psychiatrii jest badanie psychiatryczne połączone z obserwacją w zakładzie leczniczym. Ustawodawca, dopuszczając wyraźnie możliwość jej stosowania dla potrzeb postępowania karnego, przekazał decyzję w tym zakresie do wyłącznej kompetencji sądu (art. 203 § 2 k.p.k.). Rozwiązanie to służy realizacji jednego z postulatów demokratycznego państwa prawnego, aby pozbawienie wolności osobistej następowało na mocy decyzji organu bezstronnego, niezależnego i niezawisłego. Poddanie obserwacji psychiatrycznej nie jest bowiem wyłącznie czynnością procesową o charakterze dowodowym, lecz stanowi działanie naruszające prawo do wolności osobistej.
9. Zaskarżony art. 203 § 1 k.p.k. umożliwia sądowi zarządzenie obserwacji psychiatrycznej „w razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności”. Sąd nie może zatem skierować oskarżonego na obserwację z własnej inicjatywy, wbrew stanowisku biegłych. Nasuwa się jednak pytanie, czy wniosek biegłych o poddanie oskarżonego badaniu psychiatrycznemu w zakładzie leczniczym podlega rzeczywistej kontroli sądu. Art. 203 § 1 k.p.k. nie wyklucza takiej kontroli, tym bardziej że stanowi on o możliwości, a nie konieczności zarządzenia obserwacji psychiatrycznej w razie zgłoszenia przez biegłych takiej konieczności. Potrzeba stosowania omawianego środka powinna jednak być weryfikowana przez sąd nie tylko pod kątem przydatności do stwierdzenia stanu poczytalności oskarżonego, ale również – a nawet przede wszystkim – pod kątem dopuszczalnych ograniczeń konstytucyjnie gwarantowanej wolności osobistej. Ochrona tej wolności ma bowiem większe znaczenie aniżeli ustalenie poczytalności oskarżonego, choćby to ostatnie pozwoliło nawet na wyłączenie jego odpowiedzialności karnej. Warunkiem zastosowania omawianej metody badawczej powinno być zatem uprzednie ustalenie istnienia wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia przez oskarżonego zarzucanego mu czynu zabronionego. Pozbawienie wolności osoby, wobec której prawdopodobieństwo takie nie zachodzi, nawet jeżeli służyłoby ustaleniu stanu jej zdrowia psychicznego, nie będzie bowiem chroniło żadnej z wartości, o których mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji.
10. Przebywanie oskarżonego na obserwacji w zakładzie leczniczym z reguły nie stanowi formy jedynie chwilowego pozbawienia go wolności, gdyż zgodnie z art. 203 § 3 k.p.k. obserwacja taka może trwać 6 tygodni, a następnie ten termin może być przedłużony, przy czym ustawodawca nie określa maksymalnego czasu jej trwania. Jest to zatem forma pozbawienia wolności często co najmniej tak dolegliwa dla oskarżonego jak tymczasowe aresztowanie. Mimo to art. 203 § 1 k.p.k. nie zobowiązuje sądu do weryfikowania potrzeby jej stosowania pod kątem gwarancji procesowych oskarżonego. W efekcie przepis ten zawiera przyzwolenie na pozbawienie oskarżonego wolności osobistej na czas trwania ob-

serwacji również wówczas, gdy nie jest to konieczne w demokratycznym państwie prawnym dla ochrony bezpieczeństwa, porządku publicznego czy wolności i praw innych osób.

11. Zaskarżona regulacja, umożliwiającą przetrzymywanie osoby oskarżonej na obserwacji w zakładzie leczniczym wbrew jej woli i bez uprzedniego stwierdzenia wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia przez nią czynu zabronionego zagrożonego karą izolacyjną, stanowi formę pozbawienia wolności naruszającą godność człowieka.
12. Art. 203 § 3 k.p.k. nie spełnia wymogów precyzji. Pierwsza część tego przepisu sugeruje, że wyznaczony w nim 6-tygodniowy termin ma charakter terminu maksymalnego, nieprzekraczalnego, bowiem „obserwacja w zakładzie leczniczym nie powinna trwać dłużej niż 6 tygodni”. Dalsza część art. 203 § 3 k.p.k. stanowi jednak wyraźne, że „na wniosek zakładu sąd może przedłużyć ten termin na czas określony, niezbędny do zakończenia obserwacji”. Przepis ten pozostawia zatem sądowi względną swobodę określenia terminu przedłużonej obserwacji. Sąd nie jest zaś organem przeprowadzającym obserwację czy nawet mającym wiedzę co do stopnia zaawansowania prowadzonej obserwacji, co nasuwa obawy, że podejmowane decyzje sądowe sprowadzają się do akceptacji terminów wskazywanych przez zakład leczniczy. Co więcej, art. 203 § 3 k.p.k. nie traktuje instytucji przedłużenia obserwacji psychiatrycznej jako instytucji nadzwyczajnej, mającej zastosowanie „w wypadkach wyjątkowych”. W rezultacie może dojść do przedłużenia terminu obserwacji nie tylko z przyczyn niezależnych od zakładu, w którym prowadzona jest obserwacja (np. trudności diagnostyczne, brak współpracy ze strony oskarżonego), lecz również z przyczyn zawinionych przez zakład (np. zła organizacja pracy, opieszałość osób przeprowadzających obserwację czy duża liczba badań zleconych zakładowi). Art. 203 § 3 k.p.k. z jednej strony umożliwia zatem sądowi przedłużenie terminu obserwacji tylko na czas niezbędny do jej zakończenia, a z drugiej strony nie przyznaje mu żadnych instrumentów procesowych służących weryfikacji owej przesłanki niezbędności.
13. Trybunał Konstytucyjny, stwierdzając niekonstytucyjność przepisów wskazanych w sentencji, nie neguje przydatności tej metody badawczej dla potrzeb procesu karnego. Obecna regulacja ustawowa nie stwarza jednak oskarżonemu wystarczających gwarancji procesowych, chroniących go przed nieuzasadnionym i nadmiernym ograniczaniem jego wolności osobistej. Toteż zakwestionowane przepisy wymagają zastąpienia nowymi, odpowiadającymi w pełni standardom konstytucyjnym. Niezbędne w tym zakresie jest rozwiązanie kompleksowe, uwzględniające wskazania Trybunału. W szczególności konieczne jest zawężenie stosowania obserwacji psychiatrycznej do osób, co do których istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że popełniły czyn zabroniony zagrożony karą izolacyjną i takiej też kary w ramach prowadzonego procesu karnego mogą się spodziewać. Ponadto trzeba doprecyzować maksymalny czas stosowania tej metody.
14. Chcąc pozostawić ustawodawcy czas na przygotowanie niezbędnej nowelizacji, a jednocześnie pragnąc zapobiec powstaniu luki w prawie stanowiącej zagrożenie dla interesów osób, co do których obserwacja jest jedyną metodą pozwalającą na zbadanie stanu ich zdrowia psychicznego, Trybunał postanowił [odroczyć utratę mocy obowiązującej przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją](#).
15. Przed przystąpieniem do merytorycznego rozpoznania niniejszej sprawy Trybunał wstrzymał, do czasu zakończenia niniejszego postępowania, wykonanie postanowień sądowych w sprawie skierowania skarżących na badanie połączone z obserwacją psychiatryczną, uznając, że wykonanie tych postanowień mogłoby spowodować skutki wiążące się z dużym uszczerbkiem dla skarżących (por. art. 50 ust. 1 ustawy o TK). Postanowienia te zostaną uchylone z dniem wejścia w życie niniejszego wyroku, tj. z dniem

jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw. Do tego czasu postanowienia tymczasowe zachowują moc obowiązującą, uniemożliwiając sądom poddanie obu skarżących obserwacji.

16. Rzecznik Praw Obywatelskich przez zgłoszenie swego udziału w sprawie wszczętej skargą konstytucyjną (na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy o TK) nie zyskuje prawa rozszerzenia zakresu skargi, lecz tylko możliwość dokonywania czynności wspierających ją, w szczególności dostarczania nowych argumentów prawnych. Zakres zarzutów formułowanych przez Rzecznika może zatem stanowić wyłącznie pochodną zarzutów skarżącego. Jeżeli RPO dostrzega potrzebę zaskarżenia dodatkowego przepisu, niepowołanego w skardze konstytucyjnej, powinien skorzystać z możliwości samodzielnego uruchomienia kontroli abstrakcyjnej (art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji).
17. Zaniechanie ustawodawcy nie może stanowić przedmiotu skargi konstytucyjnej, bowiem art. 79 ust. 1 Konstytucji wyraźnie przesądza, iż skarga konstytucyjna może dotyczyć wyłącznie obowiązującego aktu normatywnego, nie zaś – braku takiego aktu.
18. Zawarty w rozdziale II Konstytucji katalog praw i wolności zasadniczo wyczerpuje pojęcie „konstytucyjnych wolności lub praw”, o których mowa w art. 79 ust. 1 Konstytucji. Art. 2 Konstytucji (zasada demokratycznego państwa prawnego) może stanowić podstawę do wywodzenia niewyrażonych wprost w Konstytucji zasad działania organów władzy publicznej, które jednak nie mają charakteru samoistnych praw lub wolności. Niemniej, w pewnych wypadkach art. 2 Konstytucji może stanowić podstawę skargi konstytucyjnej. Po pierwsze, jeżeli skarżący wskaże wywiedzione z art. 2 Konstytucji prawa lub wolności, które wyraźnie nie zostały wysłowione w innych przepisach konstytucyjnych. Po drugie, jeżeli skarżący odwoła się do jednej z zasad wyrażonych w art. 2 Konstytucji dla uzupełnienia lub wzmocnienia argumentacji dotyczącej naruszenia praw i wolności określonych w innym przepisie konstytucyjnym.

Przepisy Konstytucji i ustawy o TK

Konstytucja

Art. 2. Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 30. Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.

Art. 31. 1. Wolność człowieka podlega ochronie prawnej.

2. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.

3. Ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Art. 41. 1. Każdemu zapewnia się nietykalność osobistą i wolność osobistą. Pozbawienie lub ograniczenie wolności może nastąpić tylko na zasadach i w trybie określonych w ustawie.

Art. 79. 1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.

Art. 190. [...] 3. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny - dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nie przewidzianymi w ustawie budżetowej, Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów.

Art. 191. 1. Z wnioskiem w sprawach, o których mowa w art. 188, do Trybunału Konstytucyjnego wystąpić mogą:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej, Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, Prezes Rady Ministrów, 50 posłów, 30 sena-

torów, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokurator Generalny, Prezes Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich [...]

Ustawa o TK

Art. 39. 1. Trybunał umarza na posiedzeniu niejawnym postępowanie:

- 1) jeżeli wydanie orzeczenia jest zbędne lub niedopuszczalne,
- 2) na skutek cofnięcia wniosku, pytania prawnego albo skargi konstytucyjnej,
- 3) jeżeli akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał.

Art. 50. 1. Trybunał może wydać postanowienie tymczasowe o zawieszeniu lub wstrzymaniu wykonania orzeczenia w sprawie, której skarga dotyczy, jeżeli wykonanie wyroku, decyzji lub innego rozstrzygnięcia mogłoby spowodować skutki nieodwracalne, wiążące się z dużym uszczerbkiem dla skarżącego lub gdy przemawia za tym ważny interes publiczny lub inny ważny interes skarżącego.

2. Postanowienie tymczasowe doręcza się bezzwłocznie skarżącemu oraz właściwemu organowi sądowemu lub organowi egzekucyjnemu.

3. Trybunał uchyla postanowienie tymczasowe, jeżeli ustaną przyczyny, dla których zostało ono wydane.

Art. 51. 1. O wszczęciu postępowania [w trybie skargi konstytucyjnej] Trybunał informuje Rzecznika Praw Obywatelskich; art. 33 stosuje się odpowiednio.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich może, w terminie 60 dni od otrzymania informacji, zgłosić udział w postępowaniu.